

Inkluzija

Autorice: Christa Markom, Jelena Tošić, Magdalena Steger

U današnjem društvu ljudi su često diskriminirani jer ne izgledaju ili se ne ponašaju u skladu s društvenim normama. Sve što ne odgovara „normi” smatra se (pre)različitim i nerijetko se povezuje s negativnim svojstvima. Paniagua to naziva „mit o normalnom djetetu” (Paniagua, 2017). Tako implicira da postoji samo jedan pravilan način kako bi se djeca trebala ponašati i što bi trebala raditi. To često dovodi do nesporazuma, koji se očituju jezičnim problemima učenika jer govore drugi primarni jezik. Neki učitelji to smatraju problemom učenja te percipiraju i etiketiraju učenike kao „lijene”. Paniagua ovaj kontekst jezika i uključivanja opisuje akronimom LCSD (jezično, kulturološki i socioekonomski raznolik.) Njime se koristi kako bi uključio ne samo osobe s invaliditetom nego i pripadnike etničkih manjinskih skupina (čiji je primarni jezik drukčiji od jezika koji se govori u zemlji prebivališta) te osobe iz kućanstava s niskim primanjima. U svojem članku sugerira da je način kako ljudi reagiraju na različitost često posredovan njihovim osobnim habitusom (Paniagua, 2017).

Lang-Wojtasik i Schieferdecker rabe široku definiciju inkluzije i definiraju je kao pravo na sudjelovanje u društvu, neovisno o pripisanom ili službenom statusu. U sklopu ove definicije, svatko bi trebao dobiti pomoć koja mu je potrebna za napredak u životu. Važno je da se pojedinac ne treba prilagoditi društvu, nego društvo pojedincu. Ovdje se inkluzija odnosi na neograničeno sudjelovanje u svakom aspektu društva, neovisno o individualnom stanju (Lang-Wojtasik & Schieferdecker, 2016: 78-80).

Naraian ide dalje od ovoga i definira inkluziju kao pokušaj stvaranja okvira u kojem svatko može postići jednak učinak. U ovoj definiciji fokus je na postizanju jednakog rezultata, ne toliko na dobivanju jednakog obrazovanja. Zapravo osnovu čini sudjelovanje svih učenika, što bi trebalo biti osigurano različitim nastavnim planovima i programima te drugim obrazovnim strukturama. Na ovaj je način određena različita društveno-kulturna pozadina svakog učenika obrađena, i to s obzirom na rasu, spol, etničku pripadnost, invaliditet, višejezičnost, migracije, seksualnost, obitelj, religiju, svjetonazor i dob (Naraian, 2011).

Saalfrank i Zierer također definiraju inkluziju kao način sudjelovanja u obrazovanju i u procesu stvaranja znanja u širem smislu. Autori ističu tri načina kako se inkluzija može prepoznati: općenito kroz teoriju uloga, teoriju komunikacije, a posebno teoriju mreža. Ovdje se različitost i heterogenost pojavljuju kao dva dodatna važna koncepta za razumijevanje i definiranje uključenosti (Saalfrank i Zierer, 2017).

Druga mogućnost definiranja digitalne inkluzije jest da se ona konceptualno razlikuje od drugih pojmova kao što su isključenje, odvajanje, integracija i asimilacija. Inkluzija se također može razumjeti u lekcijama o granicama i graničnosti. Inkluzivno razmišljati znači razmišljati o uključivanju na relativan i relacijski način, jer inkluzija uvijek podrazumijeva različite oblike isključenosti i prema njima se konstituira. To karakterizira svaku situaciju u kojoj se teži razdvajanju i povlači granica između unutarnjeg i vanjskog. Te se granice mogu i trebaju kritički analizirati (Nguyen, 2015).

O uključivanju se pregovara u različitim društvenim područjima kao što su mediji, politička sfera i, naravno, posebice u kontekstu obrazovanja; u različitim razmjerima kao što su globalno, nacionalno i lokalno. Pitanje moći zauzima istaknuto mjesto u diskursima i praksama inkluzije. U istraživanjima moći i vlasti postavlja se i pitanje treba li (digitalna) inkluzija biti ljudsko pravo (Nguyen, 2015).

Prema Nguyenu (2015), rasprava o uključenosti i isključenosti snažno je strukturirana vladinim politikama, jer je to osnova za pravna i normativna obilježja s pomoću kojih se formira, regulira i legitimizira uključivanje u društvo.

Ovdje je problem to što se u sklopu normi i zakona ne uzimaju u obzir glasovi pojedinaca i zajednica koje su posebno pogođene. Jedan od odgovora na ovaj problem je upućivanje na „podizanje glasa”, kako je istaknuo Naraian, kao alat za osiguranje sudjelovanja u uključivim zajednicama. Ako se ljudima dopusti da podignu svoj glas i razgovaraju o onome što žele i trebaju, to bi moglo pridonijeti i poboljšati njihovo sudjelovanje u društvu. Međutim, uvjet da ovo bude uspješno jest da se ljudski glasovi doista čuju (Naraian, 2011). Još jedan istraživački primjer koji se bavi pojmom „podizanja glasa” dva su projekta u Ujedinjenom Kraljevstvu čiji je cilj smanjiti diskriminaciju GRT zajednice (Roma i Travelera). Ovdje se koncept glasa također koristi kako bi se pokazalo da djeca mogu pridonijeti osmišljavanju lekcija (Brook Lapping Productions, 2006).

Literatura

Brook Lapping Productions (Regisseur). (2006). *Inclusion* [Film].

Lang-Wojtasik, G., & Schieferdecker, R. (2016). Von der Inklusion zur Heterogenität und wieder zurück. Grundlegende Begriffe und Zusammenhänge mit schultheoretischem Anspruch. In G. Lang-Wojtasik, K. Kansteiner, & J. Stratmann, *Gemeinschaftsschule als pädagogische und gesellschaftliche Herausforderung*. Münster: Waxmann.

Naraian, S. (2011). Pedagogic Voicing: The Struggle for Participation in an Inclusive Classroom. *Anthropology & Education Quarterly*, S. 245-262.

Nguyen, X. T. (2015). *The journey to inclusion*. Rotterdam: Sense Publishers.

Paniagua, A. (2017). The Intersection of Cultural Diversity and Special Education in Catalonia: The Subtle Production of Exclusion through Classroom Routines. *Anthropology & Education Quarterly*, S. 141-158.

Saalfrank, W.-T., & Zierer, K. (2017). *Inklusion*. Paderborn: Verlag Ferdinand Schöningh.